

Ufaglærte studenter

Uddybende analyse

Indledning

Gennem en årrække har vi i regionen set, at flere og flere unge vælger at tage sabbatår – og at de i stigende grad tager flere. I Region Midtjyllands analyse af ufaglærte studenter fra august 2020 fremgik det mere konkret, at der siden 2010 har været en stigning i antallet af unge, som vælger at tage flere sabbatår. Ikke mindst har analysen vist, at typen af afgangseksamen har betydning for, hvornår studenterne er i gang med en videregående uddannelse.

For at få en bedre forståelse for udviklingen, er det relevant at dykke yderligere ned i de tendenser, som gør sig gældende for de studerende, der vælger at tage et eller flere sabbatår. Første del af analysen vil blandt andet sætte fokus på antallet af sabbatår fordelt på studenterne fra de enkelte gymnasiale uddannelser, hvordan udviklingen ser ud i regionens forskellige kommuner, hvad studenterne laver i deres sabbatår samt hvilken uddannelse studenterne vælger efterfølgende. Anden del vil belyse nogle af studenternes egne perspektiver i forhold til deres sabbatår. Analysen kan dermed være med til at sætte fokus på både fordele og ulemper ved studenternes sabbatår, herunder om særlige karakteristika gør sig gældende for de studenter, som er lang tid om at komme i gang med en videregående uddannelse eller måske aldrig kommer i gang med en uddannelse.

Analysen beror på særkørsler fra Danmarks Statistik og spørgeskemadata indsamlet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Sammendrag

Analysen af studenternes sabbatår kan opsummeres i følgende hovedpointer:

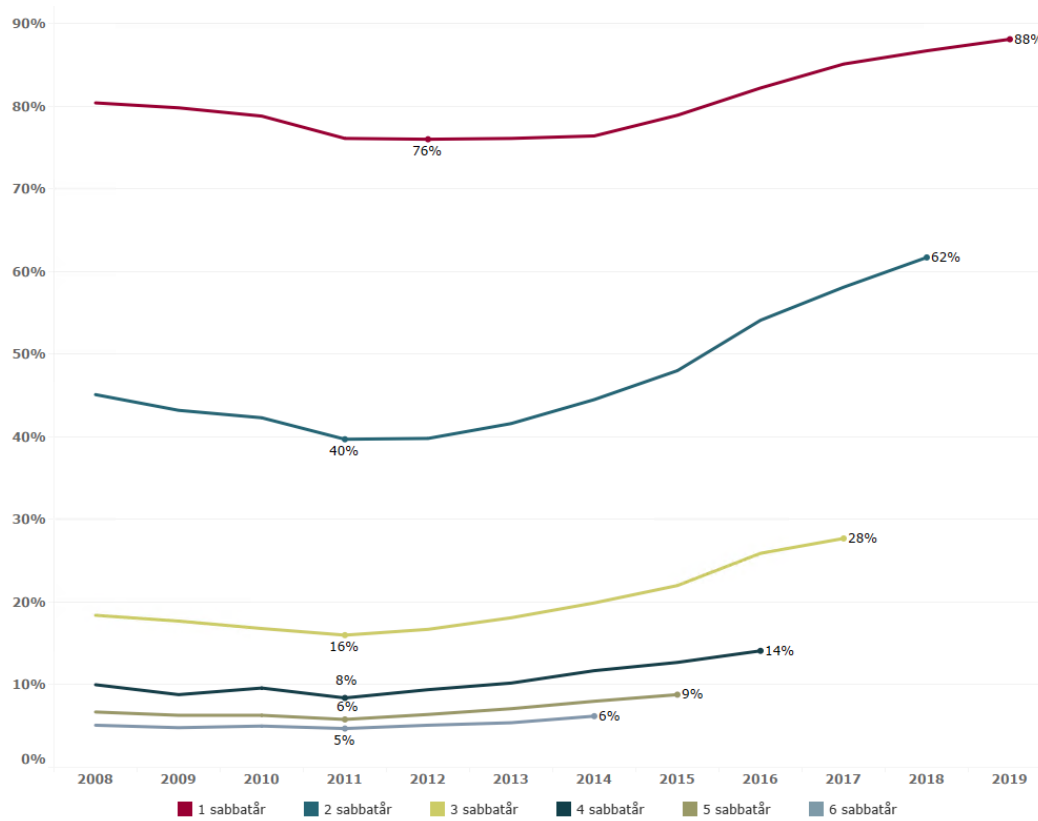
- Studenterne tager i stigende grad sabbatår – og de tager flere af dem.
- Hvilken ungdomsuddannelse studenterne har taget, hænger sammen med antallet af sabbatår. Især HTX-studerende er hurtige til at komme i gang med en uddannelse.
- Især i Østjylland vælger flere at tage 1 og 2 sabbatår, end det regionale gennemsnit. For studenter med 3-6 sabbatår er billedet mere varieret på tværs af regionen.
- Størstedelen af studenterne er i beskæftigelse i deres sabbatår. Andelen i beskæftigelse falder i takt med antallet af sabbatår.
- På tværs af de erhvervsfaglige og videregående uddannelser, er de studerende på mellemlange videregående uddannelser dem, der i størst omfang har haft 1, 2 og 3 sabbatår.
- De studerende, der starter på en videregående uddannelse angiver, at de især har brugt deres sabbatår på lønnet arbejde, udlandsophold/rejser og fritidsinteresser.
- Mange studerende valgte at tage sabbatår, fordi de havde brug for en pause fra uddannelsessystemet, og fordi de gerne ville opleve andre ting.
- Knap 2/3 af de studerende mener, at de har fået styrket deres faglige forudsætninger i deres sabbatår.

Første del

Studerne tager flere sabbatår

Et stigende antal studenter vælger at tage sabbatår, ligesom der også er en stigende tendens til, at studenterne tager flere sabbatår end tidligere. Konkret viser figur 1, at 88 % af studenterne i Region Midtjylland vælger at tage 1 sabbatår, 62 % tager 2 sabbatår, 28 % tager 3 sabbatår, mens 14 % tager 4 sabbatår. Der ses en tilsvarende udvikling på landsplan. Dog er andelen som tager fra 1 til 4 sabbatår lavere på landsplan end i Region Midtjylland. Eksempelvis tager godt 8 %point færre studenter 2 sabbatår sammenlignet med Region Midtjylland.

Figur 1: Andel studenter i Region Midtjylland, som tager sabbatår fordelt på eksamensår.

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenternes bopælsregion.

Kilde: CRT Database/DST

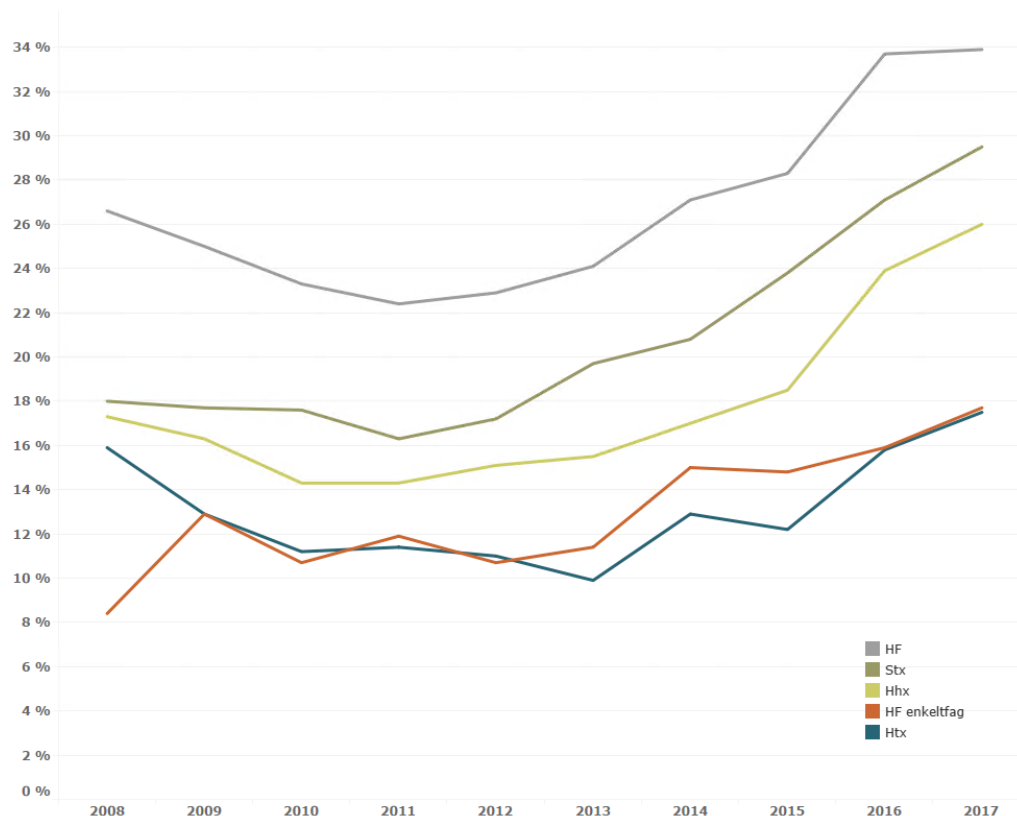
For at få en bedre forståelse af, hvilke elever der vælger at tage sabbatår, og om der er nogle tendenser, der gør sig gældende inden for de forskellige uddannelser, sætter vi fokus på studenterne fra STX, HF, HF enkeltfag, HHX og HTX.

Blandt ungdomsuddannelserne er der forskel på, hvor stor en andel af studenterne, som vælger at tage et eller flere sabbatår. Det er i størst omfang studenterne fra STX,

som vælger at tage 1 og 2 sabbatår. Herefter ændrer udviklingen sig, idet der er flest HF studenter der tager 3, 4 eller 5 sabbatår. Som det fremgår af figur 2 er studenter fra HTX og HF- enkeltfag dem, som i mindst udstrækning tager 3 sabbatår.

Overordnet set er studenter fra HTX og HF enkeltfag dem, som hurtigst kommer i gang med en videregående uddannelse, mens studenter fra STX og HF tager flere sabbatår. Ikke desto mindre er andelen, der tager 5 og 6 sabbatår, omtrent lige stor for STX-studenter og HTX-studenter.

Figur 2: Andel studenter i Region Midtjylland, som tager 3 sabbatår fordelt på gennemført uddannelse

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenternes bopælsregion.
Kilde: CRT Database/DST

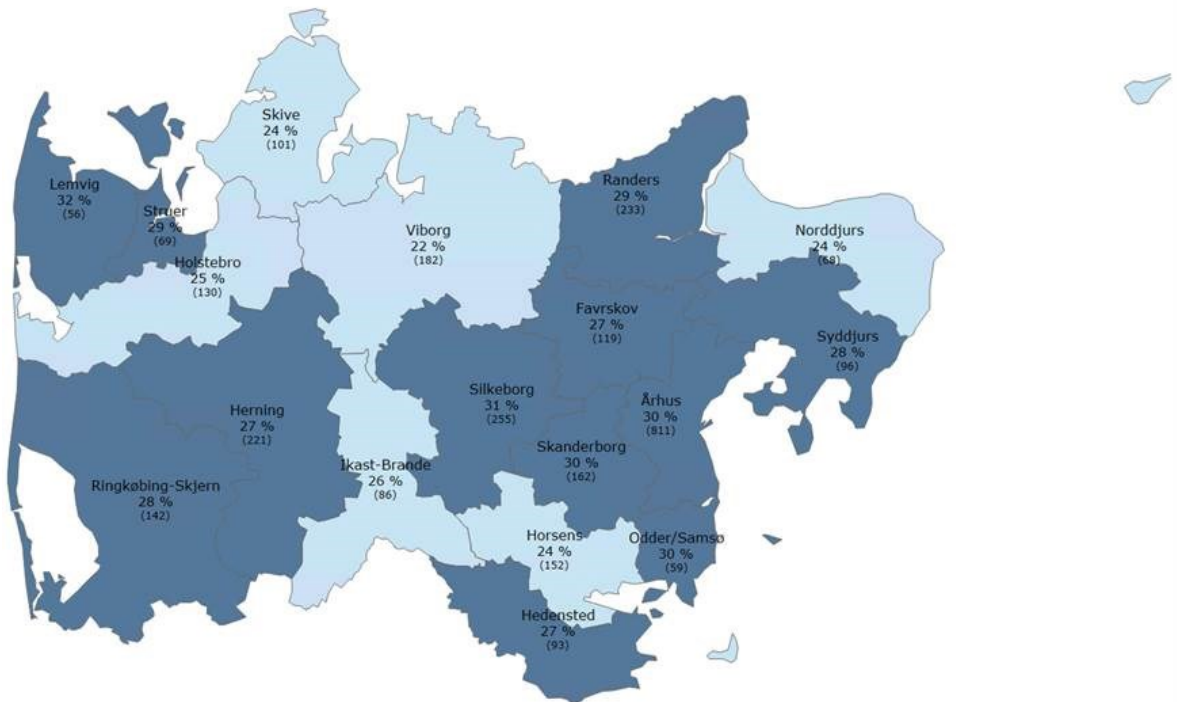
Kommunale forskelle

For studenter med 1 sabbatår, er det primært de østjyske kommuner, der ligger over det regionale gennemsnit på 88%. Dog med undtagelse af Ringkøbing-Skjern Kommune. Det samme gør sig gældende for 2 sabbatår, hvor det regionale gennemsnit var 62%.

Figur 3 viser andelen af studenter, der tager 3 sabbatår i de forskellige kommuner i Region Midtjylland. Her viser den mørkeblå farve, at kommunen ligger over det regionale gennemsnit (28% i 2017), mens de lyseblå kommuner omvendt ligger under

gennemsnittet. Det er især de øst- og vestjyske kommuner, hvor studenterne tager 3 sabbatår. Højest ligger Lemvig og Silkeborg kommuner med hhv. 32% og 31% studenter, som tager 3 sabbatår.

Figur 3: Andel og antal studenter i Region Midtjylland, som tager 3 sabbatår fordelt på kommune

Anm: Data er med udgangspunkt i studenternes bopælsregion. Figuren er udarbejdet med grundlag i studenter fra eksamensår 2017.
Kilde: CRT Database/DST

For studenter med 4, 5 og 6 sabbatår ser tendenserne for regionens kommuner anderledes ud. Her ses det, at der geografisk er kommuner fra hele regionen, som ligger over gennemsnittet. For andelen af studenter med 5 sabbatår ligger eksempelvis Favrskov, Syddjurs, Odder/Samsø og Norddjurs over gennemsnittet i Østjylland, mens Herning, Holstebro, Viborg, Skive og Struer ligger over gennemsnittet i Midt- og Vestjylland.

Hvad laver studenterne i deres sabbatår?

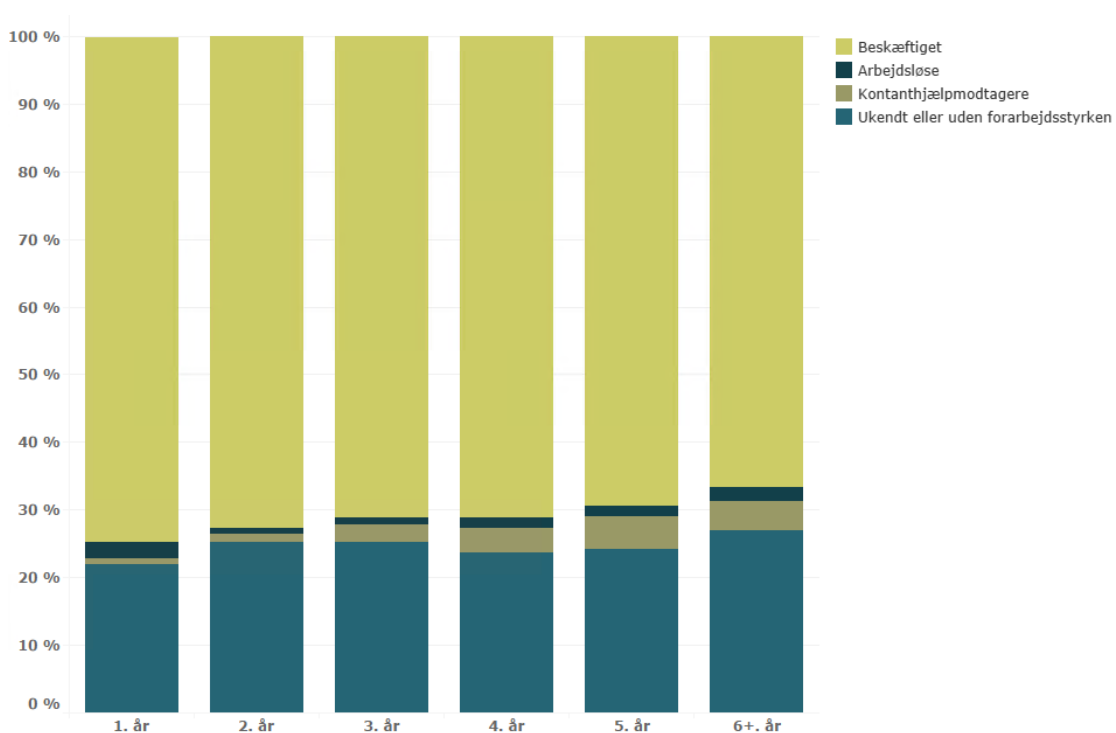
Eftersom flere studenter tager sabbatår samtidig med at de i stigende grad tager flere af dem, er det relevant at dykke ned i, hvad de laver i deres sabbatår. I den sammenhæng er det aktuelt at se nærmere på, om studenterne er i beskæftigelse eller ej, samt hvorvidt de modtager offentlige ydelser.

Af figur 4 fremgår det, at jo flere sabbatår studenterne har, desto mindre er andelen, som er i beskæftigelse. Blandt studenter med 1 sabbatår er 75% i beskæftigelse, 71%

er i beskæftigelse i deres 3. sabbatår, og 67 % er i beskæftigelse i deres 6. sabbatår. Samtidig modtager færrest kontanthjælp i deres 1. sabbatår (1 %), mens flest modtager kontanthjælp i deres 5. sabbatår (5 %).

Uanset antallet af sabbatår, er en stor andel af studenterne i kategorien "ukendt eller uden for arbejdsstyrken". Dette er en bred kategori, som blandt andet inkluderer de studenter, som ikke foretager sig noget, samt de studenter, der laver noget andet i deres sabbatår end at arbejde, og af den grund er uden for arbejdsstyrken. Det kan eksempelvis være rejser eller højskoleophold.

Figur 4: Antallet af sabbatår sammenholdt med social status for de midtjyske studenter

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenternes bopælsregion. Figuren er udarbejdet med grundlag i studenter fra eksamensår 2013.

Kilde: CRT Database/DST

Størstedelen af studenterne er således i beskæftigelse i løbet af deres sabbatår. Lidt over halvdelen i Region Midtjylland er på deltid i deres 1., 2. og 3. sabbatår. Blandt studenter med 4., 5. og 6. sabbatår er størstedelen på fuldtid. Den samme udvikling gør sig gældende for studenter fra 2013 i resten af landet.

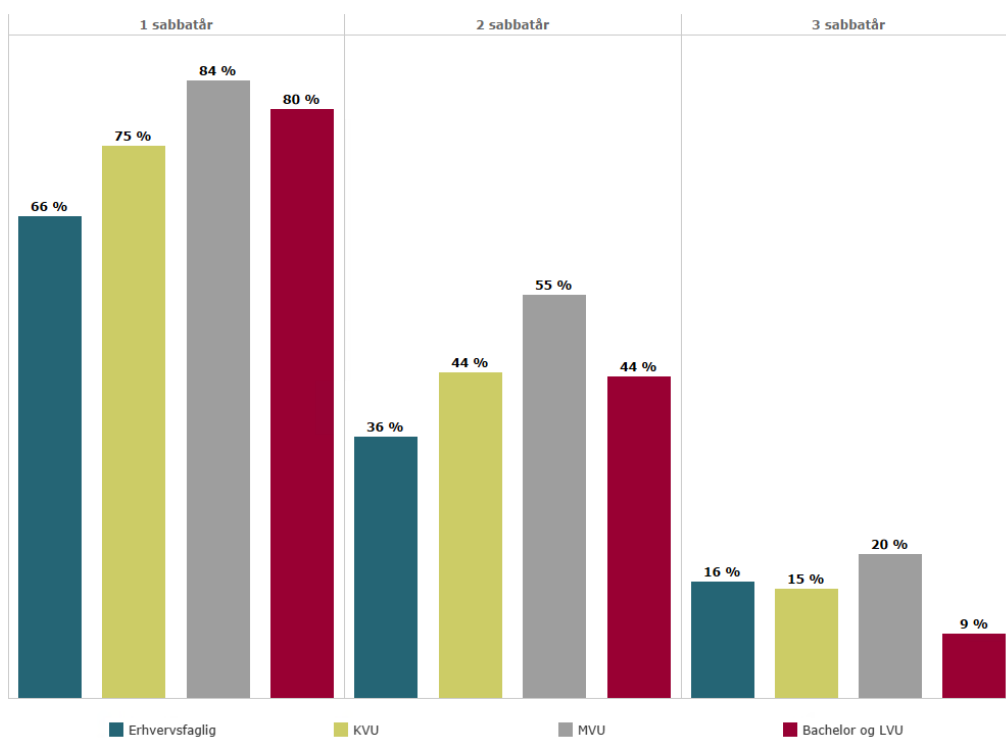
Antallet af sabbatår viser sig også at have betydning for studenternes indkomst. Jo flere sabbatår, desto større andel tjener 200.000 DKK eller derover årligt. Desuden tjener langt størstedelen af studenter med 6 sabbatår over 200.000 DKK. I 2013 er det tal eksempelvis på 53%. Derimod falder andelen i kategorierne 50.000-100.000 og 100.000-200.000 i takt med jo flere sabbatår de tager.

Efterfølgende uddannelsesvalg

Som følge af stigningen i antallet af sabbatår kan det være relevant at have blik for, hvilke uddannelser studenterne vælger efter deres sabbatår, og om der er forskel på hvilken uddannelse studenterne tager, afhængigt af antal sabbatår. Som det tidligere er vist i figur 1 har der især været en stigning i forhold til studenter, der tager henholdsvis 1, 2 og 3 sabbatår, hvorfor det er dem, der udfoldes i afsnittet.

Figur 5 viser, at de studerende på erhvervsfaglige uddannelser i mindst omfang har haft hhv. 1 og 2 sabbatår. Modsat er studerende på de mellemlange videregående uddannelser dem, hvor den største andel har haft hhv. 1, 2 og 3 sabbatår. Desuden er studerende på lange videregående uddannelser er dem, der i mindst omfang har haft 3 sabbatår.

Figur 5: Andel studenter, der har haft 1, 2 og 3 sabbatår fordelt på efterfølgende uddannelse

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenternes bopælsregion. Figuren er udarbejdet med grundlag i studenter fra eksamensår 2016.

Kilde: CRT Database/DST

Anden del

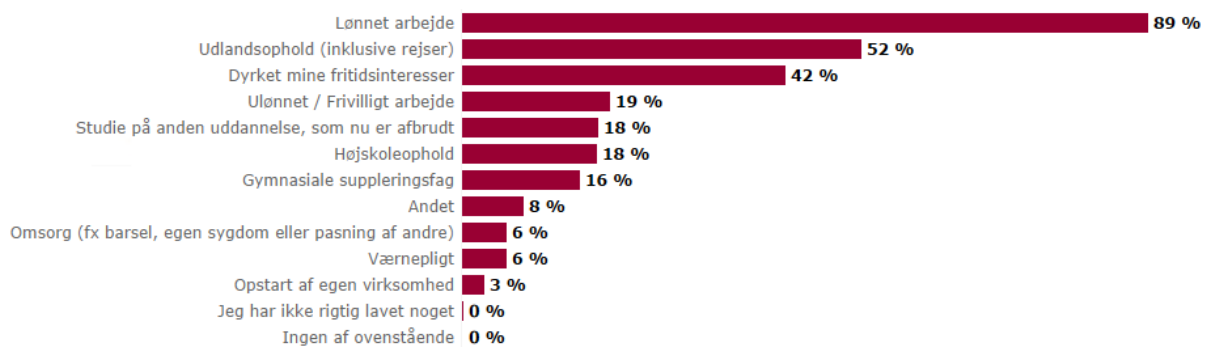
Hvad siger de midtjyske studerende selv?

Analysen har indtil nu givet et overblik over, hvilke særlige karakteristika der gør sig gældende for studenter, som har haft fra 1 til 6 sabbatår. Denne sidste del af analysen

søger derimod at give en større forståelse for studenternes egne overvejelser i forbindelse med deres sabbatår. For at se nærmere på dette, bruges svar fra en spørgeskemaundersøgelse foretaget af Danmarks Evalueringsinstitut blandt studerende på videregående uddannelser i 2018.

I figur 6 fremgår, hvad studenterne har lavet i løbet af deres sabbatår. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at spørgeskemaundersøgelsen udelukkende er med udgangspunkt i studerende, som er startet på en videregående uddannelse i Region Midtjylland, og derfor ikke inkluderer de, som muligvis aldrig kommer i gang med en uddannelse. Ikke desto mindre kan figuren være med til at nuancere billedet af, hvad studenterne laver i deres sabbatår. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det bl.a. at 89% har haft et lønnet arbejde i deres sabbatår, 52% har været på et udlandsophold eller har rejst samt at 42% har dyrket deres fritidsinteresser. Derudover har mange også brugt tid på ulønnet/frivilligt arbejde, et studie på en anden uddannelse, højskoleophold eller gymnasiale suppleringsfag.

Figur 6: "Hvad har du foretaget dig i perioden mellem du afsluttede din gymnasiale uddannelse og nu? "

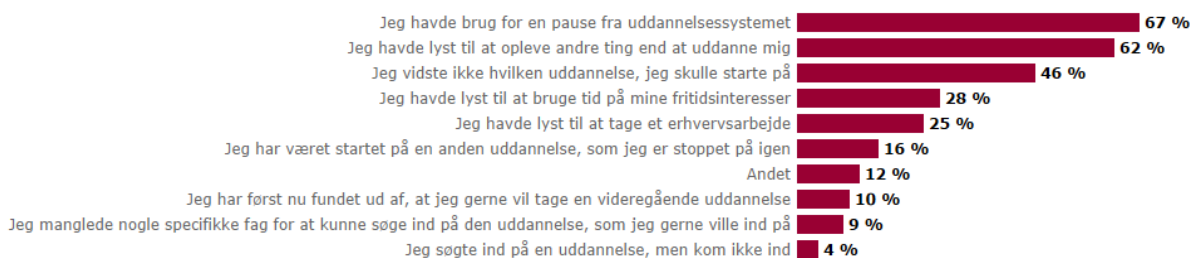

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenter på de videregående uddannelser i Region Midtjylland. N=3.499. Der har været mulighed for, at angive flere svarkategorier.
Kilde: Data fra Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) forløbsundersøgelse blandt studerende på de videregående uddannelser, 2018-kohorten

De studerende er også blevet spurgt om, hvad grunden er til, at de ikke startede direkte på den uddannelse, de nu er optaget på, efter de afsluttede deres gymnasiale uddannelse (jf. figur 7). Her fremgår det, at det især var vigtigt for de studerende at få en pause fra uddannelsessystemet og at få nye oplevelser end uddannelse. Samtidig var det for en stor andel afgørende, at de ikke vidste hvilken uddannelse, de skulle starte på.

Figur 7: "Hvad er grunden til, at du ikke startede direkte på den uddannelse, du nu er blevet optaget på, efter du afsluttede din gymnasiale uddannelse?"

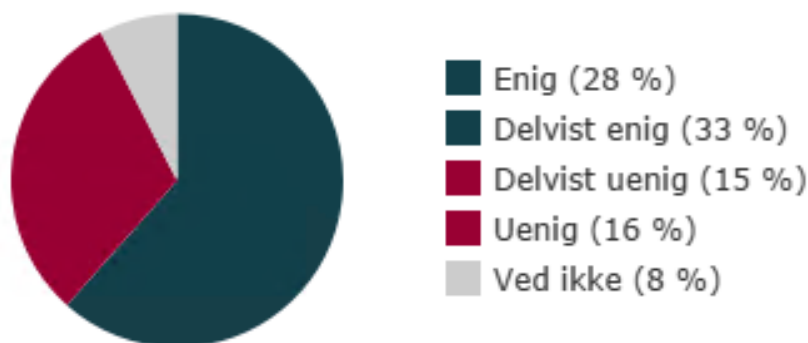

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenter på de videregående uddannelser i Region Midtjylland. N=3.499. Der har været mulighed for, at angive flere svarkategorier.

Kilde: Data fra Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) forløbsundersøgelse blandt studerende på de videregående uddannelser, 2018-kohorten

Derudover har de studerende taget stilling til, om de mener, at deres sabbatår har styrket deres faglige forudsætninger i forhold til at starte på en videregående uddannelse. I alt er 61 % enten enige eller delvist enige i dette, mens 31 % i alt enten er uenige eller delvist uenige. Ud fra de studerendes egne perspektiver står det altså klart, at hovedparten mener at have fået et fagligt udbytte af deres sabbatår.

Figur 8: Studenternes angivelse af, hvorvidt perioden mellem afsluttet gymnasial uddannelse og studiestartet har styrket studentens faglige forudsætningen for at starte på en videregående uddannelse.

Anm.: Data er med udgangspunkt i studenter på de videregående uddannelser i Region Midtjylland. N=3.499. Der har været mulighed for, at angive flere svarkategorier.

Kilde: Data fra Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) forløbsundersøgelse blandt studerende på de videregående uddannelser, 2018-kohorten